

OVERDENKING Thema: 'Geborgen bij God' bij Mattheüs 14: 13-21 en Romeinen 8: 31-39

'Wij hebben hier niets', zeggen de leerlingen tegen Jezus. Ik zie ze staan; een excuserende, radeloze uitdrukking in de ogen, schouders hangend, handen leeg. En ik begrijp ze ook wel: als er zoveel mensen zijn, wat moet je dan beginnen als ze honger krijgen? 5000 zitten daar in het gras, vrouwen en kinderen nog niet eens meegerekend! En toch: geef ze maar te eten, had Jezus gezegd.

Wat zullen ze gedacht hebben die leerlingen? Ik zou graag in hun hoofd willen kijken!

Ze hebben gezien, hoe het vreselijke bericht over de dood van Johannes Jezus had getroffen. Hoe Jezus alleen wilde zijn en de stilte opzocht. Gezien hoe toen al die mensen kwamen met hun klachten en vragen en ziektes. Gezien hoe Jezus ondanks zijn eigen verdriet medelijden voelde en opnieuw begon te genezen, te luisteren, te geven – de hele dag. En nu de vraag of zij zelf eens iets wil doen. En ze weten echt niet wat – met al die mensen hier!

'We hebben hier niets', zeggen ze. Het was een afgelegen plaats, waar de mensen naartoe gekomen waren. Een plek buiten het gewone leven, waar echt en gewoon niets was. Niets vertrouwd. Niets wat zij konden gebruiken of eten. Een ongewone, vijandige plek.

De woestijn is een plek waar niets is voor ons geciviliseerde mensen van de stad, van de stopcontacten en mobile telefoons, van de supermarkten en bouwketens, van de gezondheidszorg en noodhulpverleners, voor ons mensen van het logische redeneren, rationeel denken en compromissen zoeken.

Die woestijn is in de sloppenwijken, waar mensen niets hebben en leven onder golfplaten en plasticfolies. Waar criminaliteit uit kwaadheid ontstaat, omdat jongeren niets hebben, geen kansen en geen toekomst.

De woestijn is daar waar mensen aan droogte en honger moeten sterven omdat hun machthebbers meer om ideologie geven dan om het lot van mensen.

De woestijn is waar de sfeer in een samenleving verslechtert. Waar eenheid verloren gaat, mensen elkaar in groepen indelen en politieke tegenstanders elkaar als vijanden zien. Waar je belangrijke vraagstukken en nijpende problemen nauwelijks nog aan kunt stippen of je hoort al bij de ene groep en de andere groep stopt met luisteren. Waar niets meer is, geen wederzijds begrip, geen inlevingsvermogen.

De woestijn is daar waar in een misleid, geradicaliseerd en verward hoofd een ideologie zo dominant wordt dat er niets overblijft, geen liefde, geen menselijkheid.

De woestijn kun je vinden in het ziekenhuis, de dokterskamer of het bed waar iemand te horen heeft gekregen dat er niets meer te doen is. Waar een dierbare sterft en jou achterlaat met niets, alleen verdriet.

De woestijn is daar waar ondanks jouw goede wil en beste bedoelingen toch alles onder je handen afbreekt. Waar je erg in de put zit en geen zin meer ziet in het leven. De woestijn is ook in de kerk aanwezig als we denken dat er niets meer is of te doen valt, het zal toch wel allemaal steeds minder worden.

Overall is ook vandaag de woestijn aanwezig – dor en droog, met een zinderende zon, een ondragelijke hitte. Waar is verkoeling te vinden, waar is water en iets te eten? Wie ontfermt zich over je als je in dat barre oord zit?

***

En dan die lofzang van Paulus, is dat wel te rijmen met die woestijn?

De woorden, die Paulus spreekt aan het einde van Romeinen 8, zijn zo overweldigend en allesomvattend, dat ik me afvraag of we ze wel kunnen bevatten. Het lijken wel een paar imposante slotakkoorden van een zorgvuldig opgebouwde symfonie. En als die klanken zijn weg-geklonken dan is er een stilte en daarna een daverend applaus. Zo enthousiast is iedereen, zo meeslepend vond iedereen deze muziek en hoe overweldigend waren die slotakkoorden. Men praat er nog lang over na en men is innerlijk vrolijk en uitgelaten, dat men er bij was. Wat een happening!

En dan loop je het theater uit en sta je weer bij je eigen voordeur met daarachter je eigen dagelijkse zorgen, twijfels, angst en verdriet.

Krijgen de woorden van Paulus dat dan nog voor elkaar? Ik ben bang van niet en dat is denk ik erg jammer. Ik voel me als vertolker van zijn boodschap altijd een beetje tussen twee vuren in staan. Ik richt me enerzijds tot mensen, die deze woorden allang kennen, ze van buiten hebben geleerd, precies weten wat ermee bedoeld wordt, ze soms ingelijst hebben, er een heel levensprogramma aan opgehangen hebben, ze citeren ze als het uitkomt, hebben er geen vragen bij, kortom: gesneden koek.

Maar er zijn ook veel mensen, die deze woorden vreemd en niet meer van deze tijd vinden. Te ouderwets en hoogdravend! Zij halen hun schouders er over op en lopen de plaats voorbij, waar deze woorden ter sprake komen. Geen boodschap aan, vinden zij...

Als we iemand verliezen of wanneer iedereen begaan is met een vliegcrash zoals afgelopen maand met de onthulling van het MH17 monument, dan zoeken mensen troost bij elkaar; je steekt een kaarsje aan of legt bloemen neer, - maar zo las ik ergens, mensen vinden geen troost bij de gedachte, dat de overledenen bij God zijn. Soms hoor je mensen met een beschaamd glimlachje nog wel eens zeggen, dat hun dierbare vanaf een wolkje meekijkt met wat er allemaal gebeurt of dat de dierbare overledene een sterretje in het heelal geworden is, maar de robuuste taal van Paulus, *dat niets – dood noch leven – ons kan scheiden van de liefde van God*, dat wij m.a.w. altijd in Gods hand zijn, dat wordt niet meer als alles overstijgende troost ervaren, blijkbaar.

Je kunt troost natuurlijk ook niet opleggen of afdwingen en ook niet uit je hoofd leren. Ik probeer er achter te komen, hoe het komt, dat veel mensen deze gedachte van de universele liefde van God niet meer of nog niet oppikken.

Veel christenen denken vaak, dat ze pas met God te maken krijgen, als ze gaan sterven. Dan gebeurt er precies wat die predikant beleefde, die een zeereis maakte en toen het hard begon te stormen en mensen hun spullen bij elkaar begonnen te pakken en niemand zich meer zeker voelde, dat toen die dominee het woord nam en over het dek riep: 'wij zijn allen in Gods hand!' Maar wat hij bedoeld had als bemoediging en troostwoord werd opgevat als een noodsignaal: 'beste dominee, riepen de mensen naar hem, is het zo erg? Zullen we zinken en vergaan?'

Kunnen de woorden van Paulus, die een kern in zich hebben van allesomvattende troost, alles overstijgende grond onder ons bestaan, kunnen deze woorden door mensen van de kerk en

daarbuiten opgepikt worden als bemoedigend, verheffend, blij makend, angst verjagend, ja kunnen dat woorden zijn, die ons leven in alle opzichten verhelderen, kleuren en funderen? Ik ben er bijna zeker van.... en ik hoop het! En ik doe mijn best ervoor...

Paulus zet ons gehele leven in een ander licht, in een ander perspectief. Hij zet ons op een ander been, waardoor ons leven niet meer stuk kan, hoewel het aan alle kanten bedreigd wordt en geen stand kan houden.

Paulus gaat daarbij uit van het Christus-gebeuren – laat ik het zo even noemen – of liever: het Christus-geheimen, de incarnatie, de nabijheid van God in Christus Jezus, in zijn dood en opstanding. “Die zijn Zoon niet gespaard heeft, maar voor ons allen heeft overgeleverd”... daar begint het mee. Dat is, menselijkerwijs gesproken, het goddelijk initiatief. Maar laten we wel wezen, hier begint ook meteen de moeilijkheid want: wat is dat voor een God, die zijn Zoon overgeeft om in alle misère ten onder te gaan, te lijden en te sterven. Ik vind zo’n God masochistisch, bikkelhard, geen Vader. Welke vader zou zoiets doen?

We kunnen deze woorden alleen enigszins begrijpen, als we de éénheid van de Vader en de Zoon onderstrepen. De Vader staat niet tegenover de Zoon en tegenover ons, maar in een onbegrijpelijke eenheid en eensgezindheid deelt God in het lot van mensen, zoals gedaan en ondergaan door de Godmens ‘Jezus de Christus’. Het is God-zelf, die zichzelf heeft prijsgegeven om ons te redden. Hij is, zeg maar, dat brandende huis ingestormd om ons uit de vuurzee te redden. En het kostte Hem zijn leven. Hij heeft zichzelf niet gespaard, zichzelf niet ontzien, alles op alles gezet om de wereld over te zetten in een nieuw bestaan, zichtbaar gemaakt in de opstanding van Christus.

Anders gezegd: God staat niet op een afstandje te kijken, hoe wij lijden en naar de vernieling gaan, maar Hij is er zelf in afgedaald en heeft het op zich genomen. En daar doorheen heeft Hij het nieuwe leven en een nieuwe toekomst aan het licht gebracht. Dat is de boodschap van Pasen en zoals Paulus zegt: zal Hij ons dan ook niet met Hem alles schenken?: samengevat in dat allesomvattende begrip: eeuwig leven!

Dat is eigenlijk waar Paulus het voortdurend over heeft. Over de liefde van God... dat is geen abstracte of sentimentele liefde, maar dat is de liefde, zoals die zichtbaar werd in de persoon en het leven en werk van Jezus Christus, samengevat in de symbolen van het kruis en de opstanding. Het kruis symboliseert de oude werkelijkheid van lijden en dood, alles wat ons overkomt, en de opstanding symboliseert het nieuwe leven, dat ook ons nu al over ons gekomen is en waaruit wij leven, nu en eeuwig.

De oude werkelijkheid is er nog wel, die is in zekere zin springlevend, maar tegelijkertijd ook ten dode opgeschreven: het is de wereld van schuld en zelfverwijt, van tekortkomingen en jezelf beter voordoen dan je bent. Het is de wereld van de schone schijn en de verloren dromen; het is de wereld van jezelf bevestigen en de ander willen overtreffen; het is de wereld van geweld en doorzetten van je eigen belangen; het is de wereld van ten einde raad zijn en het uitschreeuwen: mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten? En het antwoord niet weten. Niemand weet het, want je bent alleen, zonder God in deze wereld.

Maar Paulus roept tegen de storm en de golven in: wie zal iets inbrengen tegen jullie? Wie zal jullie veroordelen? Er ligt een onbegrijpelijke vrijspraak op de deurmat. De advocaat, die het voor je opneemt, is namelijk ook je Rechter. In de praktijk van alledag ben je misschien een ongelofelijke mislukkeling en blijf je ver onder de menselijke maat, maar “Ik houd van je!, je bent mijn kind”.

Onvoorwaardelijke liefde. Niet: je moet je leven eerst maar eens beteren; je moet eerst maar eens flink je schuld belijden en je zonden erkennen; je moet eerst de Wet maar eens naar beste kunnen uitvoeren. Je moet eerst maar eens tekenen van verbetering tonen. Nee, niets van dat alles! Je staat daar als 'mislukkeling' in het licht van Gods vriendelijk aangezicht en Hij zegt: Ik heb je lief!

En dan noemt Paulus ook nog de wisselende omstandigheden van de wereld om ons heen, waaronder wij kunnen zuchten en kunnen bezwijken. Dat we te maken hebben met en bepaald worden door dood en leven, onze genen en ons milieu, onze geschiedenis, ons heden en onze toekomst, hoogtepunten en dieptepunten – deze hele warrige werkelijkheid, die anderzijds ook weer volgens vaste patronen verloopt, waar niemand iets aan kan veranderen. Daar maken we allen deel van uit en daar zitten we allemaal en helemaal aan vast, maar – let op – niet los van God!

De lofzang van Paulus zingt erbovenuit, dat noch verdrukking noch vervolging, noch honger of het zwaard, naaktheid of een zwervend bestaan, ons kan scheiden van de liefde van Christus, die van Hem uitgaat en bij ons binnenkomt en in ons blijft wonen. Niets kan mij daarvan losmaken, want Hij heeft mij in Zijn greep en Hij laat niet meer los.

Het is als wanneer je een duo-sprong maakt met een parachute. Je zit vast aan de instructeur en hij houdt jou vast en zijn parachute brengt je veilig op de grond.

'Geborgen bij God', zo heb ik als titel meegegeven aan deze preek. Misschien is het beter om te zeggen: alleen in God zijn wij geborgen. God is de alomvattende werkelijkheid, in Wie wij zijn en ons bewegen. Deze God is geen verre, afstandelijke God, maar één en al liefde en bewogenheid om ons mensen en die ons blijft liefhebben en trekken in de richting van Zijn Rijk, dwars door alles heen.

En omdat ik in Hem ben en Hij in mij is kan ik Hem ook niet missen en ben ik ook nooit buiten Zijn aandacht.

***

Overall in de wereld komen we woestijnen en honger tegen. En niet alleen naar brood, maar vooral honger naar liefde, naar herkenning, geborgenheid. Mensen zijn hongerig om geliefd te zijn, om erbij te horen. Dat is menselijk, het maakt niet uit wat je gelooft of tot welke groep je behoort".

Als je deze uitspraak legt naast wat Jezus doet, hoe hij maar door blijft gaan met brood breken voor velen – dan gaat dat brood breken, dat spijzigen meer over de vervulling van de harten van de mensen dan over het vullen van de magen.

Jezus en God houden er blijkbaar een andere methode van rekenen op na. Ik vind die prachtig verwoord in een gebed van Jan van Opbergen waarin Hij bidt om herscholing in wijsheid.

"Om een nieuwe methode van rekenen bidden wij. Dat wij ons oefenen en bekwamen in het vermenigvuldigen door te delen. Dat uitgerekend het gebaar van breken en delen het teken wordt van leven. Dat ooit het Laatste Avondmaal van Jezus de Eerste Overvloed van allen wordt."

Dat niets ons kan scheiden van de liefde van God, die hij ons gegeven heeft in Christus Jezus, onze Heer.

Amen...